

ТЕСТИРОВАНИЕ КАК ИННОВАЦИОННАЯ ФОРМА ОЦЕНКИ КАЧЕСТВА ЗНАНИЙ СТУДЕНТОВ

TEST EXAMINATIONS AS AN INNOVATIVE FORM OF ASSESSING OF THE QUALITY OF STUDENTS' KNOWLEDGE

Тестирование – один из широко распространенных во всем мире методов оценивания и проверки знаний не только в системе образования, но и в любой другой сфере деятельности людей, где требуется проверка знаний. В статье обосновывается актуальность применения тестирования в новых, инновационных подходах, поскольку меняются критерии как подготовки молодого поколения к социальной жизни, так и оценки при этом их знаний. В Азербайджанской Республике тестовые задания применяются не только в процессе обучения, но и при поступлении абитуриентов в вуз. Разрабатываемые тесты отвечают многим критериям когнитивного мыслительного процесса учащихся. Активно применяются тесты при проведении коллоквиумов и семинарских занятий. Сделан вывод о том, что должно быть обеспечено соблюдение стилистических требований и педагогической эквивалентности заданий. Перспективы развития инновационных форм учебного процесса в значительной мере зависят от степени использования компьютерного тестирования, в том числе и дистанционного образования.

Ключевые слова: система образования, инновационное обучение, система тестирования, требования к тестам, применение тестов на практике.

Тестування – один з широко поширених у всьому світі методів оцінювання і перевірки знань не тільки в системі освіти, а й у будь-якій іншій сфері діяльності людей, де потрібна перевірка знань. У статті обґрунтовується актуальність застосування тестування в нових, інноваційних підходах, оскільки змінюються критерії як підготовки молодого покоління до соціального життя, так і оцінки при цьому його знань. В Азербайджанській Республіці тестові завдання застосовуються не тільки в

процесі навчання, а й під час вступу абітурієнтів до ВНЗ. Тести, що розробляються, відповідають багатьом критеріям когнитивного розумового процесу учнів. Активно застосовуються тести під час проведення коллоквиумів і семінарських занять. Зроблено висновок про те, що повинно бути забезпечено дотримання стилістичних вимог і педагогічної еквівалентності завдань. Перспективи розвитку інноваційних форм навчального процесу в значній мірі залежать від ступеня використання комп'ютерного тестування, в тому числі й дистанційної освіти.

Ключові слова: система освіти, інноваційне навчання, система тестування, вимоги до тестів, застосування тестів на практиці.

Test examinations is one of the most widespread methods of assessing and testing knowledge in the whole world, not only in the education system, but in any other sector, where knowledge testing is required. The article proves the relevance of the application of test examinations in new and innovative approaches, as the criteria for both the preparation of the younger generation for social life and the assessment of their knowledge are changing. In Azerbaijan test examinations are applied not only during the education year, but also when applicants enter the university. The tests meet many criteria of cognitive thought process of students. The tests are actively applied in the colloquiums and seminars. It was concluded though, that the tests should meet the stylistic requirements and pedagogical equivalence. Prospects for the development of innovative forms of the educational process depend to a large extent on the degree of use of computer testing, including distance education.

Key words: education system, innovative training, testing system, test requirements, application of tests in practice.

УДК 378.303

Гусейнова Кенуль Сахиб кызы,
докторант
Института образования
Азербайджанской Республики

Постановка проблемы в общем виде.

Согласно государственной системе Азербайджана и ее стратегии, учебный процесс в вузе представляет собой сложный объект управления, включающий взаимодействие таких элементов, как цели обучения, содержание дисциплины, методы организации, формы и средства обучения и, самое главное, контроль результатов обучения и коррекции. Знания студентов являются выходом системы управления учебным процессом вуза. Уровень достигнутых знаний характеризуется оценкой, полученной студентом, т.к. оценка – это информация, которая по каналу обратной связи поступает в управляющую систему, характеризует текущее состояние объекта управления и дает возможность внести коррективы в учебный процесс. Студенты получают оценки на экзаменах, зачетах, а также

проходят тестирование, которое является более объективным способом определения уровня знаний.

Анализ последних исследований и публикаций. Вопросы тестирования изначально приущи системе образования как важная форма проверки и сохранения знаний. В этом смысле данная проблематика была предметом исследования всех выдающихся педагогов и ученых, работающих в гуманитарно-образовательной сфере. Конкретно вопросами тестирования занимались Л.Н. Гасымова, А.О. Мехрабов, И.А. Джавадов, М.Дж. Марданов, Р.А. Агамалиев, Т.Б. Гардашев, И. Гаджиев.

Одной из наиболее технологичных форм введения автоматизированного контроля с управляемыми параметрами качества является тестирование. В этом смысле ни одна из известных

форм контролю знань студентів не може сравнитися з тестуванням орієнтованого підходу до навчання, моделей розвиваючих педагогічних технологій. Контроль якості знань студентів являється одним з основних елементів оцінки якості освіти, найважливішим компонентом педагогічної системи і частиною навчального процесу.

В об'єктивній оцінці якості знань спеціалістів повинні бути зацікавлені всі суб'єкти педагогічної діяльності, оскільки кількісна і якісна сторони оцінки уточнюють дані про рівень забезпечення підприємств і організацій професійними кадрами. Сильною стороною тестового контролю знань являється можливість охопити в процесі тестування великий обсяг матеріалу і тим самим отримати дійсно широке представлення про знання тестуваного студента.

Використання тестування в реальній педагогічній діяльності дозволяє помітно підвищити об'єктивність, деталізацію і точність оцінювання результатів процесу навчання. Крім того, вони можуть бути застосовані студентом і в ході самостійної роботи для контролю якості засвоєння матеріалу. Порівнювати індивідуальні результати тестування можна шляхом порівняння або з результатами інших студентів, або з попередніми результатами того ж студента, або з поставленими навчальними цілями.

При проведенні тестування за кілька хвилин до закінчення лекційних занять викладач може побачити питання, недостатньо добре зрозумілі студентами, що стимулює до вдосконалення методики читання даної теми. Таким чином, проміжне тестування, фіксуючи перехід від однієї теми до іншої, в результаті чого здійснюється постійна зворотна зв'язь навчального з викладачем, дозволяє підвищити ефективність процесу засвоєння знань. При застосуванні тестових завдань в міжсесійний період здійснюється самоконтроль знань студентів, а також їх контроль викладачем.

Тестові завдання служать основою перевірки знань якості проміжного контролю і контролю залишкових знань студентів після закінчення курсу, так і перед випускними кваліфікаційними іспитами. При проведенні тестування студентів-випускників по дисциплінам, винесеним на ітогову державну атестацію, здійснюється перевірка рівня залишкових знань. Зміст тестових завдань визначається змістом навчального курсу.

Для складання тестових завдань необхідно перш за все представляти собі струк-

туру знання, яким повинен володіти студент згідно з навчанням і по результатам навчання того або іншого навчального курсу. Тестові завдання повинні мати певну міру складності, виконання їх повинно вимагати зусиль. Завдання повинні бути короткими, ясними і коректними, не допускаючи двозначності. Всі відповіді в разі необхідності їх вибору повинні бути правдоподібними і рівно привабливими. Робота над складанням тестових завдань починається з структуризації навчального курсу, виділення в ньому таких змістових блоків, які є найбільш підходящими для перевірки знань.

Потім визначається саме поняття «знання» по кожній структурній одиниці і на цій основі складається план тестових завдань. Тести повинні включати в себе перевірку знань визначень, законів і принципів, формул і розрахунків і т.п. Уміння складати тестові завдання приходять з досвідом і є свого роду мистецтвом. При складанні завдань необхідно дотримуватися деяких правил, основні з яких наступні:

- зміст тестових завдань повинен належати одній предметній області і мати певну міру складності;
- формулювання тестових завдань повинні бути короткими, чіткими, коректними, не допускаючи двозначності;
- пропонувані варіанти відповідей повинні бути короткими, рівно привабливими і правдоподібними.

Форма тестових завдань залежить від їх змісту. В даний час в педагогіці використовують чотири основні форми тестових завдань, які є основою для складання тестів по будь-яким навчальним дисциплінам. Тестові завдання застосовуються на всіх етапах навчального процесу, що дозволяє забезпечити ефективний попередній, поточний, тематичний і ітоговий контроль знань, умінь, урахування успішності, академічних досягнень.

Тестові технології багатифункціональні, але найбільш важливою представляється їх діагностична функція, що дозволяє отримувати інформацію про готовність студентів до освоєння дисципліни або освітньої програми, ступеня підготовки студента, визначати рівень знань, умінь і навичок, виявляти можливі проблеми в навчанні. Не менш важливою і організуючою функцією тестування є викладач, отримавши можливість в короткі терміни підготувати тестові завдання, проводити тестування, обробляти і аналізувати його результати, отримує також і можливість проводити часті, регулярні контролюючі заходи по освоєнню вивчаємої дисци-

плины. Это организует студентов, стимулирует их процесс учения.

Используя банк тестовых заданий по темам и разделам дисциплины, студенты имеют возможность самостоятельно проконтролировать собственные знания и оценить свою готовность к текущему, промежуточному и итоговому контролю знаний, оценить свои достижения или недостатки в отношении результатов учебного процесса [1, 5]:

1. Задания закрытой формы. Вариативность заданий закрытой формы весьма велика, но в основе всегда лежит один и тот же принцип: испытуемому предлагается выбрать ответ на задание из нескольких предложенных, причем только один из них является правильным. При этом подразумевается, что все предложенные варианты ответа являются равно привлекательными.

2. Задания открытой формы. В отличие от заданий закрытой формы здесь не предлагается вариантов ответа, а делается пропуск смысловой единицы в каком-либо утверждении, причем предполагается, что заполнить этот пропуск можно строго однозначно.

3. Задания на соответствие. Здесь необходимо установить соответствие между смысловыми единицами в правом и левом столбиках, причем справа вариантов дается больше, чем слева, то есть заведомо предполагается, что какие-то из них являются в данном случае неправильными.

4. Задания на установление правильной последовательности. Достаточно сложная форма, проверяющая глубокие и прочные знания учебного материала. Смысл ее состоит в установлении последовательности каких-либо событий, действий, терминов и т.д.

Установлено, что студенты, как правило, предпочитают первую форму, очевидно потому, что чисто психологически легче решать задачу, когда знаешь, что один из предложенных ответов является правильным. По этой же причине третья и четвертая формы, сами по себе отнюдь не простые и требующие, помимо знаний, определенных интеллектуальных усилий, также предпочитают второй форме, которая менее всего ориентирована на догадку. Важнейшим условием корректности применения тестовых заданий является недоступность их проверяемым до начала самой проверки.

Как только ключ к основным заданиям становится известным студентам, тестовые задания необходимо менять. Основными характеристиками тестовых заданий являются их надежность и валидность. Понятие надежности связано с точностью измерений. Поскольку абсолютно точное измерение невозможно ни в одной науке, вопрос заключается в оценке погрешности и в

определении на этой основе истинного значения искомой величины. Понятие валидности связано с пригодностью теста для достижения поставленной цели. И та, и другая характеристики рассчитываются с помощью соответствующих математических методов.

Итогом выполнения тестовых заданий определенной группой студентов является матрица результатов. Если за каждое правильно выполненное задание ставится единица, а в противном случае ноль, то уровень знаний студента по проблематике данного тестового задания будет выражен в определенной сумме баллов. Расставив студентов по возрастанию или убыванию, мы получим ранжированный ряд студентов соответственно уровню их знаний по данной дисциплине.

Если такое ранжирование проводится регулярно в течение всего изучения предмета, то к экзамену преподаватель будет иметь достаточно четкое представление об уровне знаний студентов данного курса по своему предмету. Создается своеобразный рейтинг студентов по изучаемой дисциплине. По итогам выполнения тестовых заданий видны пробелы в знаниях каждого студента, что позволяет индивидуализировать подход преподавателя. Появляется возможность четко, по одним и тем же критериям сравнивать уровень знаний разных студентов. Возможна и объективная оценка достижений преподавателя по разнице между исходным уровнем знаний студентов, определяемым по входному тестированию, и конечным уровнем результатов итогового тестирования.

Качество знаний студентов является одним из ключевых объектов оценки качества образования. Проверка и оценка качества обучения – процесс сложный и многоплановый, и работа в этой области должна проводиться в нескольких направлениях:

- функции проверки в общей системе обучения;
- методика проверки и оценки знаний;
- принципы построения критериев и шкал измерения.

Выводы. В инновационном образовании наиболее эффективным средством контроля усвоения теоретических знаний является компьютерное тестирование. Оно включает в себя два основных раздела: подготовку содержательной структуры по дисциплине и разработку тестовых заданий стандартизированной формы. Должно быть обеспечено соблюдение стилистических требований и педагогической эквивалентности заданий. Перспективы развития инновационных форм учебного процесса в значительной мере зависят от степени использования компьютерного тестирования, в том числе и дистанционного образования.

БІБЛІОГРАФІЧЕСКИЙ СПИСОК:

1. Премьер-министр Азербайджанской Республики Артур Расизаде. Постановление Кабинета Министров Азербайджанской Республики «Об утверждении Правил организации обучения на кредитной основе высшими учебными заведениями на уровне бакалавриата и магистратуры, медицинскими (базовыми) учреждениями высшего образования и на уровне магистратуры Национальной академии наук Азербайджана» от 24 декабря 2013 года. Баку. № 348.
2. Проблемы разработки и внедрения учебных программ. Баку: Кевсер, 2008, 224 с.
3. Гасимова Л.Н. Болонский процесс и индивидуальная работа со студентами в Азербайджане. Книга. Баку, БГУ, 2011.
4. Мехрабов А.О., Джавадов И.А. Мониторинг и оценка в средних школах. Баку, 2007. 184 с.
5. Марданов М.Дж. Агамалиев Р.А., Мехрабов А.О. Гардашев Т.Б. Мониторинг и оценивание системы образования. Баку: Чашиоглу, 2003, 416 с.
6. Многоступенчатая систематическая оценка знаний учащихся. Методический материал академика И. Гаджиева. Нахчыван: Благотворительность, 2002, 38 с.
7. Агамалиев Р.А. Создание управленческих структур информационных технологий и телекоммуникаций в Азербайджанской системе образования. Воронежский Государственный Педагогический Университет, Межвузовский сборник научных трудов. Воронеж: 2002. № 8, С. 24–27.